

Conceptkerndoelen helpen leraren motiverend talenonderwijs te ontwikkelen

Om het onderwijs in moderne vreemde talen vorm te geven, zijn kerndoelen opgesteld voor het primair en voortgezet onderwijs. De doelen beschrijven wat een leerling moet kunnen, kennen en ervaren om een vreemde taal te gebruiken. De huidige kerndoelen zijn verouderd en daarom ging een team van leraren en vakexperts aan de slag met de actualisatie ervan. Vier betrokkenen vertellen hoe de conceptkerndoelen tot stand kwamen en wat ze inhouden.

De huidige kerndoelen dateren uit 2006 en zijn dan ook hard toe aan een update. Ze zijn nu te globaal geformuleerd en bieden leraren weinig houvast bij het vormgeven van hun curriculum. Machteld Moonen, curriculumexpert bij SLO: 'Bovendien zijn ze inhoudelijk niet meer actueel. De doelen uit 2006 zijn gericht op Engels, terwijl we nu ook sets conceptkerndoelen maken die gelden voor Duits en Frans en voor Arabisch, Chinees, Italiaans, Russisch, Spaans en Turks. Met de conceptkerndoelen willen we meer focus en richting geven, zodat leraren makkelijker curriculumkeuzes kunnen maken. We beschrijven welke vaardigheden leerlingen moeten leren om een vreemde taal te gebruiken in hun dagelijks leven. De conceptkerndoelen zijn bovendien gekoppeld aan het ERK. Dat maakt duidelijk welke streefniveaus van leerlingen worden verwacht.'

Feikje Riedstra, docent Frans aan OSG Singelland, is een van de leden van het kerndoelenteam, dat de kerndoelen herziet. 'Moderne vreemde talen worden steeds minder populair bij leerlingen', zegt ze. 'Zonde, want in onze internationale samenleving is het juist zo belangrijk dat je met mensen uit andere landen kunt communiceren. Daarom is het belangrijk dat we nog aantrekkelijker taalonderwijs ontwikkelen. Onderwijs dat niet alleen draait om grammatica en vocabulaire, maar dat leerlingen ook duidelijk maakt waarom het zo belangrijk is om een vreemde taal te kunnen spreken.' Ook Helen de Lange, coördinator en vakleerkracht Engels bij Stichting Robijn, is lid van het kerndoelenteam. 'Ik zie dat Engels steeds belangrijker wordt voor leerlingen in het primair onderwijs. Ze gebruiken het elke dag, al is het maar in videospelletjes en op social media. Ik vind het belangrijk om leraren meer houvast te bieden in het geven van goede Engelse les.'

Het actualisatieproces is goed verlopen en de teamleden kijken er met plezier op terug. Riedstra: 'In het begin vond ik het spannend, omdat er mensen met allerlei achtergronden bij betrokken waren. Mensen die elke dag tussen de leerlingen staan, zoals ik, maar ook theoretische vakexperts. Die wisselwerking bleek uiteindelijk heel mooi. De theoretische uitgangspunten werden steeds vertaald naar de praktijk en daardoor kwamen we tot goede resultaten. Ook al kwamen we onderweg volop uitdagingen tegen.' De Lange: 'Klopt! De geactualiseerde kerndoelen gelden straks voor alle leerlingen, maar scholen verschillen

enorm in de manier waarop ze vreemde talen aanbieden. Ook leerlingenpopulaties zijn heel divers. Daar moesten we scherp op zijn. Daarnaast was het een uitdaging om de doelen beknopt te houden. We moesten steeds keuzes maken, tot de essentie komen en samen die ingewikkelde puzzel leggen.'

Verrijking

De conceptkerndoelen bestaan uit drie delen. Elk kerndoel bestaat uit een doelzin (wat moeten leerlingen kennen, kunnen en ervaren binnen het taalonderwijs), het kopje 'Het gaat hierbij om...' (met een uitwerking van de praktische invulling van

Het actualisatieproces: samenwerken met de onderwijspraktijk

Een jaar geleden ging de actualisatie van de kerndoelen moderne vreemde talen van start. Hiervoor werd een kerndoelenteam samengesteld, bestaande uit leraren uit het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs, vakexperts, curriculumexperts van SLO en een onafhankelijke procesregisseur. Daarnaast werd een advieskring ingericht met twaalf vertegenwoordigers van vakverenigingen, lerarenopleidingen, netwerken en maatschappelijke organisaties. De advieskring voorzag het kerndoelenteam van advies over de tussenproducten en conceptkerndoelen en raadpleegde haar achterban hierover. Ook gaf een klankbordgroep advies over de haalbaarheid en herkenbaarheid van de kerndoelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Zo is het onderwijsveld nauw betrokken bij de totstandkoming van de conceptkerndoelen.

Helen de Lange, Wilna Hengeveld en Marleen Spierings, leden van het Kerndoelenteam Moderne Vreemde Talen. Foto's: Sander Koning

het kerndoel) en het kopje 'Te denken valt aan...'. Dat laatste kopje is een uitwerking van voorbeelden van activiteiten in de klas waarmee het leerdoel bereikt kan worden. 'Ik hoop dat leraren geïnspireerd raken door deze praktijkvoorbeelden', zegt Riedstra. 'Die bieden ruimte voor meer creativiteit in de klas, waardoor leerlingen zien hoe leuk het is om een nieuwe taal te leren.' De Lange: 'De conceptkerndoelen sluiten goed aan bij deze tijd en bij de leerlingen van deze tijd. Mijn tip aan andere leraren is dan ook: zie de conceptkerndoelen als een verrijking en leer kinderen een vreemde taal in een beteke-

nisvolle context. Koppel nieuwe woorden en zinnen aan de dagelijkse realiteit, want dat helpt de leerlingen de taal actief toe te passen. Zo krijgen kinderen meer plezier in het leren van een vreemde taal.'

Een belangrijk element van de conceptkerndoelen is de doorlopende leerlijn: ze maken duidelijk hoe het primair onderwijs aansluit op het voortgezet onderwijs. Marleen Spierings, docent Engels aan het Rijnlands Lyceum Oegstgeest en ook lid van het kerndoelenteam: 'Op het primair onderwijs wordt straks meer van leerlingen verwacht op het gebied van Engels. Het gaat niet meer alleen om het vertalen van losse woorden, maar ook om het actief inzetten van meerdere vaardigheden. Leerlingen moeten bijvoorbeeld eenvoudige gesprekjes kunnen voeren, korte tekstjes lezen en zelfs zelf iets schrijven in het Engels. Daardoor sluiten hun taalvaardigheden veel beter aan op wat in de brugklas van hen wordt gevraagd.'

Cultuurbewustzijn

Het kerndoelenteam besteedt ook aandacht aan cultuurbewustzijn en taalbewustzijn. Zo ligt meer nadruk op hoe taal gebruikt wordt in verschillende culturen. Dat maakt leerlingen bewuster van de waarde van andere culturen en dat versterkt hun communicatievaardigheden.

'In de praktijk stimuleren veel docenten taalbewustzijn en cultuurbewustzijn al, maar deze elementen waren nog niet wettelijk vastgelegd in de kerndoelen', zegt Spierings. 'Dat verandert nu. We maken leerlingen ervan bewust dat cultuur en taal hand in hand gaan. Bijvoorbeeld door hen te leren dat uitdrukkingen in het Engels anders kunnen overkomen. Of door hen te laten debatteren over actuele kwesties in verschillende Engelstalige landen. Zo leren leerlingen goed Engels spreken én kunnen ze taal effectief gebruiken om succesvol te zijn in een steeds internationaler wordende wereld.'

In november zijn de conceptkerndoelen afgerond, maar daarmee is het proces niet klaar. 'Het is heel belangrijk dat scholen straks goed met de nieuwe kerndoelen uit de voeten kunnen', zegt Machteld Moonen van SLO. 'Daarom volgt nog een fase van beproeven. We gaan in 2025 het veld in met de conceptkerndoelen en nodigen scholen uit om ze te beproeven in de onderwijspraktijk. Hun feedback gaan we vervolgens verwerken. Na deze fase volgt het wetgevingstraject. Zo ligt er straks een set kerndoelen waar het onderwijs mee verder kan en die tot stand is gekomen met volop input uit het werkveld.'

Kijk voor meer informatie op <vlt.nl/kernmet>. Belangstellenden kunnen zich aanmelden voor het ontvangen van automatische updates.

Het actualiseren van de examenprogramma's

Naast het actualiseren van de kerndoelen worden ook de examenprogramma's van de moderne vreemde talen geactualiseerd. Actuele kerndoelen en examenprogramma's dragen bij aan gelijke kansen voor leerlingen, goede doorstroom naar het vervolgonderwijs en het kunnen functioneren in de maatschappij. Het actualiseren van de examenprogramma's wordt in samenhang met de kerndoelenactualisatie uitgevoerd. Zo sluiten de examenprogramma's straks goed aan bij de vernieuwde kerndoelen.